

vodo ali z jesihom okisano ali z okladki kislega zelja in takimi hladivnimi zdravili zatreti, prestopi prisad ali vnetje v drugo bolezen, namreč poprej vneti deli začno se gnajiti ali celo gnjiti. V takih okoljstvih so na Českem in Marskem marsikaj skušali, nekteri so gnjile dele mazali s hudičevim oljem in jih tako sožgali, potem pa jih z vodo dišečih rož spirali; drugi so s klorovim apnom jih potresli in jih prav dobro opravili. Najbolje pa sta se poterdila rudeči precipitat in kupreni vitrijol; vsakega v prah zmletega in v apoteki skupaj zmešanega so vzeli po 2 kvintelja za vsako bolno živino in polovico enkrat potresli na gnjilo rano, polovico pa drugi pot. Dopisnik v „Allg. Land- und Forst-Ztg.“ terdi, da je ta štupa vselej pomagala.

Gospodarska novica.

(Govejo živino hitreje spitati ali odebeliti svetuje cesarska kmetijska družba v Parizu, naj se pitani živini dlaka ostriže. Gospod L. Ivart, general-inspektor cesarskih ovčarij terdi, da ostrižena živina raji je in da ji vse bolje tekne. Gosp. B. Magne, eden najimenitnejših živinorejcev pravi, da vsi njegovi voli, ki so premije prejeli, so bili ostriženi, — da ostrižene ovce se dajo hitreje spitati od neostriženih, in da je dobro teleta striči, dokler so še prav mlade. — To nam je čisto nova novica! Ker živino ostriči ne prizadene posebnih stroškov in tudi ni preveč zamudno, naj skusijo tudi naši gospodarji pri pitani živini to. Ker veljavni možje po svojih lastnih skušnjah to priporočajo, menda ne bo prazno.

Kako se dá mleko v daljne kraje voziti, da dobro ostane.

Železnice so na svetu veliko pre naredile. Marsikaj je zdaj drugač kakor je bilo še pred malo leti. Kupčiji je železnica marsikod nove poti odperla. Kdo bi bil, na priliko, kadaj mislil, da bo ljubljanskega mleka iz Šiške in Dravelj zimski čas vsaki dan okoli 60 bokalov v Terst se peljalo! In vendar je zdaj taka. Tudi poleti so ga skušali Teržačanom voziti, pa medpotoma se je mleko večkrat skisalo, ker je pregorko bilo, in tako je menda nehala vožnja poleti. Čeravno nam železnica teržaška marsikter živež zdaj podražuje, ker se ga dosti v Terst speča (tako postavimo, bi morebiti še danes krompir po polgoldinarja mernik imeli kakor je bil od konca v jeseni, če bi ga ne zvozili sila veliko v Terst), moramo vendar, če ne gledamo zmiraj le na svojo mavho, kmetom privošiti da svoje pridelke boljše prodajajo. In tako nam je bilo tudi vseč, da smo v časniku česke gospodarske družbe brali, kako se dá mleko po železnici voziti, da se tudi dolgo pot dobro ohrani.

Ondi stoji zapisano sledeče:

Gospod Menard ima 50 milj nad Parizom, blizo Blois-a, velik hlev molznih krav, odkodar vsaki dan tudi poleti mleko v Pariz pošilja, pa se mu nikoli ne skisa ali sicer ne spridi.

Ravná pa tako-le:

Berž po molži vlijejo mleko v visoke pa ozke posode; polne posode te postavijo potem v merzlo studenico (Brunnenwasser), da se mleko hitro shladi do 9 ali 10 stopinj gorkote po gorkomeru R. Tako ohlajeno mleko se prelje v posode iz vlitega železa, ktere se potem tako zaklenejo, da mleko v njih klumpati ne more. Poleti se te posode še zavijejo v volnate plahte, ki so bile poprej v merzlo vodo pomočene. Tako gré mleko 50 milj deleč v Pariz, in tudi v najhujši vročini pride popolnoma dobro tje. — Naj tudi naši mlekarji, kteri pošiljajo mleko po železnici, ravnajo po Menardovem izgledu!

Preiskave na polji slovanske arhaiologije.

O gromski sekiri imenovani: „Taran balta-sekira.“

Spisal Davorin Terstenjak.

(Dalje).

Ker so podobe sekir različne, tedaj tudi poznavanja, primeri štirskoslov. bradčka = starobulg. bradv, serb. bradva, Zimmeraxt. Balta-sekira pa je bila ascia rostrata, Hammerbeil.

Vuk še tudi pozna v serbščini poznavanje balta = sekira, kakor se v njegovem „Rječniku“ najde. Al on je pristavil pri besedi balta zvezdico, in piše, da se redko govori. Brez dvombe je mislil, da je izposojena iz madjarskega jezika, v katerem balta tudi pomenjuje sekiro. Al Madjari so, kakor mnogo drugih besed, tudi to prejeli iz slovanskega jezika.

Beseda balta je lastina indogermanskih jezikov. Pri starih Medih so s to besedo poznajali kopje: „Παλτων μηδικόν τὸ ακόντιον.“¹⁾

Pri Persijanih je παλτων poznajalo „ζωανείνα“, Lanze, sulico: „ὁ Περσαι ζωανείνα παλτα ἔχοντες.“²⁾

Korenika balt izrazuje pomene: scindere, caedere, secare, zato je stvarila tudi poznavanja za kopje in sulico.

Takošnih gromskih maljev in sekir se po slovenskem Štirskem dosti najde. G. runski opat Ludevik Crophl pišejo v „Mittheilungen des histor. Vereins für Steiermark: „Der hochwürdige Pfarrhilfpriester Herr Franz Verbnjak aus Altenmarkt bei Fürstenfeld gab einige kurze Andeutungen über Steininstrumente (Steinkeile, Donnerkeile), welche besonders in den südlichen Gegenden der Steiermark sich häufig vorfinden sollen. Zwei ausgezeichnet schöne Stücke, das eine in der Form eines Beiles, das andere einem Spitzhammer ähnlich mit eigenem Stielloche, die der Redner bei dieser Gelegenheit aus seiner eigenen reichen Sammlung mitgebracht hatte, überliess er dem Antikencabinette des Joaneums mit dem freundlichsten Versprechen, die näheren Notizen über das Vorkommen dieser interessanten Anticaglien ehestens einzusenden.“³⁾

Germlavico so stari narodi primerjali tudi z bubnanjem, zato je gromski bog tudi dobil bubenj za atribut.

V Ritusamhari je po Boppovi prestavi od indijskega Zeusa-Jova Indra-ta pisano:

„Der Wolken lauthallender Schritt naht den Frommen ersehnt, wie ein König, der den Regen als feurigen Elephanten, den Blitz als Banner, den Donner als Trommel führt.“⁴⁾

Že v dosti starejših Vedah se grom z bobnjem primerja,⁵⁾ in tudi pri Germanih se je grom velel: Die rothe Trommel.⁶⁾

Letuvinki (Letti) imenujejo grom: debes bungotais,* der Himmelstrommler, nebes bunkotar.⁷⁾ Tudi slovenski otroci pravijo, kadar germi: Teren bunka.

Sadaj spet zapopadamo: zakaj na sekovskem kamnu nahajamo osebne imena: DVBNA in BVBNA.***) Dub je bilo sveto drevo Perkunovo in bubenj njegovo orodje.

¹⁾ Pollux I. 138. ²⁾ Henophon, Hellen. III. 4. 14. ³⁾ „Mittheil. des historischen Vereins für Steiermark“ 8. Heft str. 49. ⁴⁾ Ardžunas Rückkehr V. 23. ⁵⁾ Rigveda VI. 5. 2. 9. ⁶⁾ „Zeitschr. für deutsche Myth.“ III. 126. 128. ⁷⁾ Schwenk Mythol. der Slaw. str. 71.

*) V letuvinščini nahajamo čudovito prikazen, da se glasnik *n* zmenjuje z glasnikom *d*, toraj debes = nebes sansk. nabas. Tudi slovensčina ima to prikazen v čislju devet = devanti = sansk. navan zend. navan, goth. niun, lat. novem.

**) Rodbine Bubna živijo na Českem in Štirskem. Primeri zavoljo oblike: Verbná, Kertna, Hošna slov. osebne imena, sansk. Sušna, der Trokner.